

Беларуская

КРЫНІЦА

Палітычная, Грамадзяная і Літаратурная Газета.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, Людвісарская 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19)
Рэдакцыя адчынена ад 9 гадз. ран. да 4 гадз. веч.

Цэны абвестак паводле ўмовы.

„Бел. КРЫНІЦА“ каштуе на год—4 зл., на паўгода —
2 зл., на 3 месяцы — 1 зл. Заграніцу ўдвая даражэй.
ГАЗЭТА ВЫХОДЗІЦЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ.

Чужынцы ў родным краі.

Абшарніцтва ў нашым краі заўсёды адыгрывала ролю чужынаў. Як даўней магнаты і баярства, так цяпер паны, панкі і падпанкі, якія зьяўляюцца ўласнікамі большых або меншых абшараў беларускай зямлі, сталі і стаяць у старане ад беларускага руху, а некаторыя выступаюць нават варажыя проці яго, стараючыся ўсімі сіламі ня толькі спыніць, але і акачэліна заглушыць.

Кліч паноў-магнатаў у працягу ўсёй гісторыі нашага краю быў такі: „мы з гэтым „простым“ народам ня маем нічога супольнага, ані з пункту гледжаньня этнічнага (нарснага), ані гістарычнага, мы зьяўляемся вышэйшай, чужою расаю і існуем у гэтым краі не для супрацоўніцтва, а для панаваньня“.

У 16 стагодзьдзі была нават створана цэлая „гістарычная“ тэорыя, якая мела даказаць, што „нашыя“ магнаты ня тутэйшага паходжаньня, а італьянскага, рымскага. Паводле гэтай тэорыі, якая цяпер усімі гісторыкамі прымаецца за аснову, прабацькам „нашых“ паноў быў нейкі Палемон, які прыбыў з Італіі ў Літву і ад яго пайшлі ўсё паныскі род. Уважаючы сябе ня тутэйшага, а італьянскага паходжаньня, паны глядзелі на простых сялянскіх людзей, як на вешта ніжэйшае, часта як на рабочую скаціну, якую можна выкарыстоўваць як хочучы. У нас на Беларусі паны выводзіліся або ад таго, віколі не існаваўшага Палемона або ад Рурыка (катарага існаваньне таксама вельмі сумніўнае), які быў начальнікам варагаў-русаў, якія заваявалі нашы землі і далі ім сваю дынастыю.

Вош-жа ў кожным выпадку паны ўважалі сябе за чужынаў для нашага краю; за магнатамі ў гэтым праканаваньні йшлі баяры і шляхта, каторая, хоць была, таксама як і магнаты, родам з гэтага простага народу, аднак „падымала сябе вышэй“, прыпісваючы сабе чужацкае паходжаньне.

Гэтак было даўней. Цяпер забыліся ўжо аб Палемоне, Рурыку і іштых басьнях, а зьяўваюць свае вочы да дужэйшых суседзяў, паліакоў і расейцаў. Цяпершнія паны не прызнаюцца, што яны вышлі з гэтага простага беларускага або літоўскага народу, а толькі дзякуючы розным гістарычным абставінам (асабліва ваеншчыне), выбіліся на вышэйшае палажэньне і „прыдбалі“ для сябе вялікія абшары народнае зямлі. Яны цвёрда ведаюць, што яны належаць да іншай і „лепшай“ нацыі польскай або расейскай і паводле гэтага свайго праканаваньня праводзяць палітыку адносна нашага і разам з гэтым свайго беларускага народу.

Якая гэта палітыка, можна бачыць з старонак абшарніцкага віленскага „Słowa“, якое выдаецца „нашымі“ панами. „Słowo“ не прызнае нашаму народу ніякіх правоў ані ў народным жыцьці, ані ў культурным, яно адмаўляе беларускаму народу нават права на свае школы, ужо не гаворачы аб праве да зямлі, або да самастойнага жыцьця.

Тагды, калі па іштых краях (Польша, Чэхія, Нямеччына, Францыя і г. д.) тамашняя арыстакрацыя ня выдумавала баек аб сваім чужацкім паходжаньні, а прымала дзейнае ўдзяньне ў тварэньні роднай культуры і свайго дзяржаўнага жыцьця, то ў нас наадварот: „ваша“ арыстакрацыя ня то што не памагала будаваць роднай культуры і дзяржаўнасьці, але ўсімі сіламі перашкаджала гэтаму будаўніцтву і цяпер перашкаджае.

Калі пасля расейскай рэвалюцыі некалькі паноў і было прыхільныя да беларускага руху, то потым, калі беларускі рух

† Майроніс.

Дня 28 чэрвеня с. г. памёр у Коўні шыракаведамы літоўскі паэт і вельмі заслужавы дзеяч— Майроніс.

Пад гэтай мяюшкай скрыўшыся працаваў р.-каталіцкі ксёндз пралат Ян Мапулевіч. Радзіўся М. на Жмудзі, у Росіенскім павеце, у 1863 г. Гімназію скончыў у Коўні, там-жа, у мясцовай р.-к. духоўнай сэмінарыі, пачаў ён сваю навуку духоўніцкія, якія скончыў у Пецярбурскай р.-к. Духоўнай Акадэміі.

На ксяндза быў высьвечаны Майроніс у 1891 г., пасля чаго, па пару гадох прафэсарства ў Ковенскай р.-к. духоўнай сэмінарыі, стаўся прафэсарам і інспэктарам р.-к. Духоўнай Акадэміі ў Пецярбурзе, дзе прабыў да 1909 г. У гэтым годзе вярнуўся Майроніс у Коўню, стаўся рэктарам мясцовай Дух. Сэмінарыі, якую зрэформаваную школу літоўскую. Тут-жа прабыў Майроніс да кавца свайго жыцьця.

Пісьменніцкая дзейнасьць Майроніса вельмі багатая, але славу здабыў ён сабе перад усім сваім творствам лірычным. Наколькі лірыкай свайго трапіў Майроніс у душу народу сьведчыць факт, што дэбрая палавіна вялікага тому ягоных „Вясняных Галаас“ („Pavasario Balsai“) пецца сёньня ўсімі народам, як творчасьць і масьць усенародная. — Далей, варты ўвагі ягоныя пэмы: „Jaunoji Lietuva“, „Musu Vargai“, сатыра на вырадкаў з літоўскага народу— „Rasėniu Magde“, трылёгія з жыцьця— Вітаўта Вялікага (драма), Гісторыя Літвы, Гісторыя літоўскай літаратуры і шмат-шмат драбнейшых твораў...

Гэтулькі заслугаў палажыў нябошчык Майроніс для адраджэньня свайго народу. Ня даіва, што за жыцьця йшчэ агульную павагу меў ён у сваім народзе і вечны памятник заслужыў сабе па сьмерці. Паховіны Майроніса, якія адбыліся ў Ковенскай катэдры, гэта была адна бязмежная дэманстрацыя ўсенароднай еднасьці. Тут знашліся побач сябе: сялянін-работнік-працоўні інтэлігент — увесь народ, з урадам і прэзыдэнтам рэспублікі на чале. Усіх іхлучыла бацькаўшчына, —любіць, цягнець, шанаваць і змагацца за каторую вучыў іх Майроніс.

Над грэбам Вялікага Літоўца Майроніса вучэньне гэтых грамадзкіх цнотаў і мы, беларусы, а доля наша напэўна праясьнеецца, як праясьнепа яна сёньня над братнім народам літоўскім.

K—ч.

яшчэ ня мог забясьпечыць ім палітычнае кар’еры, яны (як нап. Р. Скірмунт) перайшлі яўна на абок праціўнікаў беларушчыны.

Бяручы ўсё гэта мы сьцьвярджаем, што паны ў нас, на Беларусі, хоць паходзяць з нашага, беларускага народу, аднак здрадзілі гэты народ і ня толькі не памагаюць яму ў яго адраджэньні, але йшчэ перашкаджаюць; дзеля гэтага ўважаем, што яны зьяўляюцца ня толькі чужынцамі ў родным краі, але і непрыязнымі да яго.

Свая кастка, але, як гэта кажуць, абросшая чужым мясам, усякім спосабам стараецца спыніць малады беларускі рух. Частыя варажыя да беларусаў стацьці ў абшарніцкім „Słowie“ зьяўляюцца найлепшым гэтага прыкладам.

Беларускі народ павінен гэтыя выступленьні „Słowa“, так як і ўсе даўнейшыя адносіны паноў, добра запамятаваць.

„Беларуская Крыніца“ выходзіць у месяцы жніўні сёл. г. — 10-га і 25 дня.

Прыклад Царкоўнай палітыкі

У № 17 „Бел. Крыніцы“ ад 1.V.32 году была палавіна вестка, што прааслаўная фракцыя БХД. пераслала на імя Мітраполіта Дзяніса мэморыял з дамаганьнем беларусізацыі праваслаўнай Цэрквы на беларускіх землях. Гэты мэморыял абаснаваны быў на тых сапраўдных спасьцярогах з бел. царк. жыцьця, аб якіх з усіх закуткаў Зах. Беларусі былі прысланы адпаведныя даклады памёных прадстаўнікоў БХД. Усё прамаўляла за тым, што ўспаміны мэморыял будзе разгледжаны з вынікамі канкрэтна-псыхалёгічнымі і то ў найбліжэйшым часе. Але вось, у № 27 „Бел. Крыніцы“ ад 10.VII.32 г. мы знаходзім, што ў адказ на гэты мэморыял, Канцэлярыя Сьв. Сьноду паведамляе аб ськіраваньні яго дзеля выкарыстаньня ў адпаведную Камісію Прадсборнага Сабраваньня. Гэкі лёс мэморыялу выклікаў, зразумела, няпрыемнае здзіўленьне. Бо ці тут выйшла нейкае непаразуменьне, ці гэта толькі самы звычайны „дыпламатычны“ адказ аб тым, што цяпер ніякае беларусізацыі Цэрквы ня можа быць і ня будзе?

Прыгледзімся да гэтай справы крыху бліжэй. Як ужо гаварылася, мэморыял сьв. ськіраваны на імя Мітраполіта Дзяніса дзеля разгляду яго ва сьв. Сьв. Сьноду. Паасобныя постулаты гэтага мэморыялу гаварылі аб канечнасьці правядзеньня беларусізацыі Цэрквы на беларускіх землях, што канкрэтна паліагае на ўвядзеньні беларускае мовы ў пропаведзях, пры навучаньні рэлігіі, у венкавых зьнісках духавенства з народам. Права рэалізаваць гэтыя постулаты наліжа да Сьв. Сьноду і адасланьне мэморыялу ў Камісію Прадсборнага Сабраваньня можна было б нека вытлумачыць найвышэй тады, калі-б хадзіла аб аўтаноміі Цэрквы, або аб увядзеньне беларускае мовы ў Багаслужэньне. Аднак і ў такім выпадку адзіным дэцідуючым чыньнікам быў-бы Сьв. Сьнод. Паставы Камісіі Прадсб. Сабраваньня маюць характар перадусім дарадчы і то для будучага Памеснага Сабору, які няведама яшчэ ці прыёме прэрогатывы Сьв. Сьноду. Урэшце, калі-б усё і залежала ад ўспамінае Камісіі, то вынікаў позьніўных пры разважаньні над мэморыялам БХД., як іншай беларускай арганізацыі, мы ня можам спадзявацца, бо-ж, як ведама, ніхто з беларусаў у Прадсб. Сабраваньне ня трапіў, і наадварот, знаходзяцца там адзінкі, якія змагаюць, як могуць, кожны праяў беларускае адраджэньскае думкі.— Ясна з гэтага відаць, што мэморыял ськіраваны не паводле назначэньня.

Усе дамаганьні, выражаныя ў мэморыяле БХД, у істотце свайго не зьяўляюцца нічым новым, а што яшчэ важнейшае — яны ў свой час былі ўжо Сьв. Сьнодам заапробаваны. Расходзіцца толькі аб практычнае іх застасаваньне.

Яшчэ 14 сьнежня 1922 г. ў адказ на пісьмо міністра Веравизаваньня і Асьветы з 19 кастрычніка 1922 за № 8721, Сьв. Сьнод вынес пастанову, у якой дазваляецца багаслужэбны царкоўны тэкст ужываць з беларускаю вымовай. — Узяў-жа на паседжаньні Сьв. Сьноду 7 верасьня 1924 г. вынесена пастанова, якую дазваляецца ўвядзеньне беларускае мовы на за пропаведзямі, навучаньнем рэлігіі, нават у школах духоўных і што галаўней — у Багаслужэньне.

Выходзячы пры мітраполіі, з багаслаўленьня Мітр. Дзяніса яшчэ ў 1923 г. часопісь „Праваслаўны Беларус“ у № 1 пісала:

„Цьвёрда перакаваць у тым, што Прав. Цэрква болей зьнідзец сярэд беларусаў верных сьв. сваіх і цьвёрдых абараніце-“

ляў царкоўных традыцыяў, калі і *Служба Божая і казанні ў царкве будуць адпраўляцца на зразумелай для веруючага мове.* Толькі слова сказанае з амбону матчынай мовай найглыбей западае ў душу молячага. А дзеля гэтага „Праваслаўны Беларус“ будзе стаяць за ўжыванне роднай мовы ў царкве. *Служба Божая на беларускай мове павінна адпраўляцца ўсюды, дзе гэтага пажадаюць праваслаўныя прыхаджане. Царкоўныя казанні павінны прамаўляцца толькі ў роднай матчынай мове...*

Як бачым, адпаведныя паставы Св. Сынду і сredo мітрапалітальнага органу адносна беларусізацыі Цэрквы выказваліся ў свой час за больш радыкальную беларусізацыю, чым гэтага сягоння дамагаецца нават само беларускае грамадзянства. Дык што-ж такога сталася, што мінімальныя прасьбы ўспомненых мэморыялу сяньня „вымагаюць“ аж нават дэбатаў над ім прадстаўнікоў Прадсобнага Сабрання?

Яона сусём, што тут у прадстаўнікоў праваслаўнай Мітраполіі перамаглі над дабрам Цэрквы мотывы проціцаркоўнай і яона процібеларускай палітыкі.

Але гэты кій мае два канцы. Калі сягоння беларусы яшчэ просяць, дык заўтра могуць зажадаць. Палітыка хаваньня нявыгодных дакументаў пад зялёнае сукно ніколі яшчэ на дабро самой справы ня выходзіла. Така-ж палітыка ў адносінах да праваслаўных беларусаў можа давесці да неаблічальных шкодаў.

Каб гэтых шкодаў унікнуць, беларускае праваслаўнае грамадзянства сваё ўжо зрабіла. Чарга цяпер за кімсь іншым.

Пётра Зарэцкі.

3 газэт.

Да віны прызнаўся, але папавіцца не абяцаўся.

У некаторых Віленскіх штотдзённых газэтах дня 20 г. м. было зьмешчана наступнае адкрытае пісьмо, якое — у перакладзе — не без значэння і для грамадзянства беларускага:

„ПАВАЖАНЫ ПАНЕ РЭДАКТАР.

Ветліва прашу зьмясьціць у Вашай шматчытай газэце наступнае:

Усё, што я ў сваім часе крыўднае пісаў у брашурцы „Kresy Wileńskie w niebezpieczeństwie“, а таксама ў іншых часопісах аб асобах духоўных, як аб сьв. пам. прапаце Скірмунце, ко. др. І. Бобічу, косяндзох Марыянах, а таксама і аб іншых асобах, адклікаю і перапрашаю. Адначасна заяўляю, што я ўжываў і ўжываю тытулы каноніка толькі на mocy дэкрэту з 1916 г. ордэнара Вэнтымільскай дыяцэзіі Я. Э. Біскупа Дафрэй, які мяне абдараваў гэтай годнасьцяй.

16.VII.1932 г.

(—) Кс. Канонік Язэп Бародзіч

За згоднасьць:

Нотарыус Курый“.

Зьмест пісьма гавора сам за сябе. Дадаць толькі трэба, што ўспомненны ў пісьме: ко. др. І. Бобіч і косяндзы-законьнікі з кляштару а.а. Марыянаў у Друі — гэта беларусы і на іх у свой час нападалі, без разбору ў сродках, ко. Яз. Бародзіч, за што сягоння змушаны быў публічна каяцца.

Пакута — рэч добрая, але гдзе паста нова „больш не грашыць“?

Літва ў вачах паляка.

У № 171—32 г. „Dz. Wil.“ знаходзім цікавы „List z Kowna“, аўтор якога, нехта М. Вораньскі, між іншым піша:

„У апусьцеўшай — на лета — Коўні кіпіць будаўліны рух. Усюды відаць руштванні, нападаваныя матэрыяламі вазы, захлапаныя вайнай работнікаў. Як на дражджах растуць новыя кампаніі і публічныя будыні... У гандлі не адчуваецца застою... Ураджай прадбачыцца добры... Гандаль з заграўнай ідзе досыць добра... Наагул сусьветнае перасіленьне ў Літве не даецца так у знакі... Безработных... так мала, што грамадзянства амаль сусём не адчувае ягонага цяжару“.

Гэтак піша — паўтараем — ня хто іншы, як толькі сам „Dziennik Wileński“, якога ў прыхільнасьці да літоўцаў ніхто хіба не запалозрыць.

Ёсьць, знача, сапраўды йшчэ шчаслівая старонка на сьведзе. І да таго — так да нас блізка... р.

3 беларускага жыцьця.

Не зацьвердзілі. Прэзыдум Бацькаўскага Камітэту Вільскай беларускай гімназіі падаў Куратару Вільскай Школьнага Вокругу як кандыдата на дырэктара Вільскай бел. гімназіі грам. С. Паўловіча. Цяпер даведваемся, што гэту кандыдатуру Куратар не зацьвердзіў. Лёс другога кандыдата на гэту-ж пасаду, грам. В. Багдановіча, яшчэ няведомы.

Дывэрсія? Падчас калі Бацькаўскі Камітэт Вільскай беларускай гімназіі робіць перад школьнымі ўладамі ўсё магчымыя захады дзеля захаваньня гімназіі і вытрымоўвае на сабе ўвесь напор гэтых уладаў, група настаўнікаў гэтае-ж гімназіі, з-пад знаку „санацыі“, задзімі дзвярыма ходзіць да Куратара і аб нечымсь таксама „дагаваряецца“. Аб тэме „перагавораў“ прагаварыўся анагды „Бел. Эзон“ (№ 19 — 32 т.), скуль і даведваемся, што „узгадавальнікі“ „заапакоіліся сваім уласным лёсам“ і... прасілі Куратара даць ім канцэсію і грошы на вядзеньне гімназіі. Ні больш ні менш.

Поўная копія леташняй „Скарніі“: бацькі ідуць за дзяцьмі.

O tempora, o mores!

Той-жа „Б. Эзон“ ваража ўжо, што Куратар ня дасьць Бацькаўскаму Кту канцэсію на дальшае вядзеньне гімназіі.

Лёс Наваградзкай беларускай гімназіі. Нас інфармуе, што Бацькаўскі К-т Наваградзкай беларускай гімназіі маецца перадаць сваю гімназію ў казённую рукі з тым, што 1. гімназія захавае сваю праўную асабовасьць (ня будзе далучацца да гімназіі польскай), 2. будынак гімназіяльнай бурсы будзе дакончаны і сама бурса забясьпечана, 3. будзе заснована беларуская сямігодная школа пачаткавая...

БЕЛАРУСЫ Ў ЛАТВІІ.

Беларуская Школа ў Латвіі гэта тытул „папулярна-навуковага, пэдагогічнага і літэратурна-грамадзкага штомесячніка“, які ў м-цы чэрвені с. г. ўзніаў у Рызе свой выхад, пачаты ў 1926 г. і па 10 цёх нумароў

інж. Ад. Klimovič:

Samapomač u žyćci narodaŭ.

Pradvajenny i vajenny čas.

Akramia ūspomnienych krajoŭ (Anhlija, Francyja, Niamieččyna, Daniija, Ameryka), jakija žjaŭlajucca byccam kalyskaj dla paasobnych vīdaŭ kooperatyŭnaj samapomačy, pašyralasia hetasamaja samapomač i ū krajoch inšych, dalšych ad nas i bližejšych. Tut dosyć ūspomnič tolki ab finnach, latyšoch, estoncach, palakoch, litoŭcach, ukraincach. Usie hetyja, bolšyja i mienšyja narody zadoŭha pierad Sušvietnaj vajnoj pačali kooperatyŭnuju pracu, znachodzjačy ū joj dla siabie nia tolki materyjalnuju pomač, ale i najlepšaha vučyciela i ūžadavalnika hramadzkaha. Kooperacyja nia tolki materyjalna pаставіла na nohi nazvanyja narody, ale ašviacila ich, navučyła žyć i pryhatavała da niezaležnaha palityčnaha isnavannia: ad Sušvietnaj vajny ūsie jany, za vyniatkam adnych tolki ūkraincaŭ, pačali isnavać jak niezaležnyja dziaŭžavy. Vialikaja ū hetym zasluha kooperacyi, jakaja ū adpaviedny čas dała svajmu narodu i materyjalnyja srodki (hrošy) i arhanizacyjny aparat, i adpaviedna pryhatavanyh, praktyčna daznanyh ludziej. Charakterna pry hetym, što najsilniejšaj i najpladniejšaj akazałasia kooperacyja tych krajoŭ, u katorych mieła najbolš pieraškodaŭ pry svaim ražvićci.

Sušvietnaja vajna, što niščyła i kryšyła pracu nie adnaho pakaleńnia, nie paminuła i kooperacyju. Ale čuć tolki zmoŭkli vajennyja piaruny, čuć tolki pierastała licca ludzkaja krou, jak zakipieła samadapamahovaja pracaukooperatyŭnaj formie z novaj silaj i z padvojenym rozmacham. Pole pracy było vialikaje, bo ceły šviet žniščany vajnoj patrabavaŭ pomačy na hvaŭt. Kooperacyja chutka apanavała svaje davajennyja placoŭki i zdabyła šmat novych. A siahońnia ceły kulturny šviet nia moh-by chiba i tydnia vytrymać svaje kulturnyja i haspadarčyja ūstanovy, kali-b niej-kaja nia viedamaja siła raptam zabaranila hurta- vacca i pracavać u kooperatyvach. Slovam, za-

sluhi kooperacyi ab moralny i materyjalny dabrabyt kožnaha narodu vidavočnyja i biazsumliŭnyja.

Kooperacyja najnaviejšych časoŭ.

Až da hetaha času była mova ab dabradziejstvach, jakija majuć z kooperacyi tyja narody, što žyvuć z daŭnych časoŭ niezaležnym palityčnym žyćciom (Anhlija, Niamieččyna i h. d.), abo tyja, što palityčnuju niezaležnaść zdabyli pašla Sušvietnaj vajny (Litva, Łatvija i h. d.). Moh-by dzieła hetaha niechta moža padumać, što dabradziejstvju kooperatyŭnaha pačynańnia dastupnyja tolki tym narodom, što žyvuć ci to zdaŭna, ci tolki ad Sušvietnaj vajny niezaležnym palityčnym žyćciom, jak asobnyja dziaŭžavy. Voš-ža, čhto hetak moža думаў-by, toj mylaŭsia-b: praŭda, niezaležnaje palityčnaje isnavannie narodu moža pry razumnym zastasavańni dla kooperacyi šmat pamahčy; ale tolki pamahčy — i to „pry razumnym zastasavańni“ — i ničoha bolš. Sama-ž palityčnaja niezaležnaść narodu nia była i nia jość varunkam pamysnaha ražvićcia jahonaj kooperacyi. Viedali heta pieršyja ūžo zakładčyki kooperacyi, a sučasnaść znaie nie adzin vypadak, kali kooperacyja narodaŭ niedziaŭžanyh stavicca ū pryklad narodom dziaŭžauŭnym. Hetek, daloka nia šukajučy, razumniejšyja z palakoŭ nia stydajucca pastavić sabie ū pryklad kooperacyju ūkrainskuju (u Haliččynie), choć ukraŭincy tut siańnia nia žyvuć žyćciom dziaŭžauŭnym, a palaki — tak. Pryhľadžmasia ž da ūkrainskaj kooperacyi bližej.

Ūkrainskaja kooperacyja ū Haliččynie*).

Pačatki ūkrainskaj kooperacyi ū Haliččynie adnosiacca da 60-tych hadoŭ prošłaha stahodždzia, ale rozmachu svajho dajšła jana tolki pašla Sušvietnaj vajny, kali stała na sapraŭdy rodny i kooperatyŭny hrunt. — Siańnia siła ūkrainskaj kooperacyi zaležyć pierad usim ad adžina-supolnaha kiraŭnictva, jakoje lažyć u rukach „Revizynaha Sajuzu Ūkrainskich Kooperatyvaŭ“ (RSUK)

*) Havoračy dalej ab ūkrainskaj kooperacyi budziem mieć na ūvazie ūkrainskuju kooperacyju tolki ū Haliččynie.

u Lvovle. Hety Sajuz, jak vidać, nie ahra- ničvajecca samaj tolki farmalnaj, ustavovaj revizijaj, ale viadzie pierad usim pracu prapahandnuju i arhanizacyjnuju. Dla zraŭnańnia treba značyć, što žydoŭskija kooperatyvy ū Polšcy arhanizavany ū dva sajuzu, niamieckija — u piać, a polskija — až u adzinaccać. — Jasna, što tam lepšy paradak, dzie haspadar adzin; ukraŭincy heta zrabić patrapili.

Dalšym byccam staŭpom ukraŭinskaj kooperacyi jość jejnaja haspadarčaja samadziejnaść i niezaležnaść. Heta znača, što jana haspadaryć svaimi tolki siłami i srodkami, nie pazyčajučy hrašej z boku. U vyniku hetaha ūkrainskaja kooperacyja navat pry sučasnym kryzysie susiom dobra majacca, bo nie patrabuje nikomu splacyvać nia tolki daŭhoŭ, ale navat i pracentau. A što badaj najvažniejšaje, heta jejnaja haspadarčaja pry hetym samapeŭnaść: ukraŭinskija kooperatyvy viedajuć, što ničto da ich zaŭtra nia pryjdzie i nia skaža: addaj mnie hetulki i hetulki.

Trećim urešcie staŭpom sučasnaj ukraŭinskaj kooperacyi jość arhanizacyjnaja lojalnaść, abo dyscyplina, ci ahułam arhanizavanaść. Ūkrainskija kooperatyvy nia žyvuć samapasam, a zlučyŭšysia ū arhanizacyi nie astajucca ū joj siabrami tolki papiarovymi. Jany vykonyvujuć usie abaviazki dabravolna ūziatyja na siabie hetym siabroŭstvam. Najvažniejšym-ža abaviazkam sajuznaj kooperatyvy jość usio kuplać u svajoj centrali i ūsio praz jaie pradavać.

Na hetych troch padstavach, na adžina-supolnym dla ūsioj kooperacyi kiraŭnictvie, na haspadarčaj samadziejnaści (niezaležnaści) i na arhanizacyjnaj dyscyplinie, — pabudavana i pracuje sučasnaja ūkrainskaja kooperacyja ahułam.

Što datyča paasobnych vīdaŭ sučasnaj ukr. kooperacyi, dyk nasampierš treba nazvać kooperacyju a) spažyvieckuju (asobnuju dla vīoski i asobnuju dla miesta), b) kredytovuju, c) vytvorčuju i d) h. zv. „roznuju“. Usie hetyja (aprača „roznych“) vīdy kooperatyvaŭ majuć svaje fachovyja centrali. Hetak, centralaj dla ūkrainskaj vīaskovaj spažyvieckaj kooperacyi jość „Centrosojuz“, dla takoj-ža kooperacyi, ale ū miešcie — „Narodna Torhovla“, dla kredytovej — „Centrobank“, a z vytvorčaj kooperacyi adno tolki malačarstva maje svaju hordaść i slavu — „Masłosojuz“.

прарваны. Вышлі ў свет ужо два нумары, 1(11) і 2(12). Тытул і падтытул часопісі гавора аб ейным змесце. Часопіс мае размер 15 на 22 см. і лічыць кожны ашток па 16 бачынаў, да таго вокладка. Падбор матэрыялу даволі сгараны, тэхнічная пастаўка таксама; горш стаіць справа з мовай часопісі: а можа гэта віна карэктара?

Рэдактарам часопісі ёсць К. Езавітаў. Падпіска ў Латвіі на год з перасылкаю 6 латаў, за граніцу — 2 далары. Адрэс рэдакцыі: Рыга, Ільінская вул. 20 кв. 25. Паштовы адрэс: Biełaruskaja Škola u Latvii, Riga, pastkast Nr 1362. — Падпіску пасылаць трэба на адрэс: Latvija, Riga pasta tek. rekina 836.

З СТУДЭНСКАГА ЖЫЦЦЯ.

Беларусы ў Нямеччыне. З канцом мінулага 1931-32 шк. году ў Берліне тамашнія беларускія студэнты заснавалі свой саюз, які пераслаў нам заклік да беларускай акадэмічнай моладзі, каб гэта ў магчыма большым ліку кіравалася адбываць сваю навуку ў Нямеччыне. Ёсць тут магчымасць усеабавага развітку. Варунам добрых паспяхаў у навуцы ёсць ведаць нямецкай мовы. Калі хто яе ня ведае, дык мусіць або падчас нармальнай навукі быць запісаным на бясплатны лектарат нямецкай мовы, або прыехаць загадзя і ўлетку адбыць спецыяльны 4—6 тыднёвы курс гэтае мовы дадаткова, за аплату 20 марак.

Заявы аб прыняцці ў школы трэба падаваць у рэктараты адпаведных школ да 15 верасня. Да заявы трэба далучыць: атэстат сьведчання ў арыгінале з нотарыяльным нямецкім перакладам, жыцццяпіс (панямецку), матрыку і, калі хто мае, пасведчаньне аб ведаванні нямецкай мовы. Замест падавання заяваў безпасярэдня, можна іх падаваць праз саюз беларускіх студэнтаў у Берліне, куды трэба дакуманты выслать да 5 верасня. Абсалютна з польскай матурай прымаюцца ў Нямеччыне на надзвычайных слухачоў: звычайнымі становяцца яны пасля пачатку аддзела экзамену з нямецкай мовы.

Кошты ўтрымання для студэнта ў Ня-

меччыне хістаюцца паміж 70—100 маркамі ў месяц. Самае толькі студэнскае памешканьне ў Берліне можа дастаць даволі танна, бо ўсяго за 10 марак месечна (у Студэнскім Доме).

Больш дакладныя даныя аб варунках навукі ў Нямеччыне Саюз Студэнтаў Беларусаў у Берліне абяцаеца неадоўга падаць да ведама пры пасярэдніцтве беларускай прэсы.

Па ўсякія інфармацыі трэба звяртацца ў

Weissruthenischer Hochschülerverein
Berlin—Mahlsdorf—Süd
Brüchsalerstr. 38.

(bei Andrey Borowsky).

На адказ трэба далучыць да ліста міжнародную паштовую марку.

3 Польшчы.

Сяляне бунтуюцца. У кірмашны дзень 11 г. м. у м. Ядове, Радзымінскага пав. было дайшоўшы да крывавых разрухаў на грунце вымаганьня ад сялян высокіх аплатаў за пастой фурманак на рынку. Мяцовы Саюз земляробаў дамагаўся пасыла гэтага ад паведавага старасты, каб той сваёй моцай абніжыў рыначныя аплаты, але стараста не згадзіўся.

Тадзі сяляне паведаў: Радзымінскага і яшчэ двух суседніх, пастанавілі на торг сусем ня ехаць, пакуль іхнае жадаваньне ня будзе здаволены. І сапраўды, 20 г. м. на рынку ня прыхала аніводная сялянская фурманка, кірмаш не адбыўся, а места, якое звычайна з самых толькі „фурманачных“ мела 1.200 зл. даходу, утаргавала ўсяго чыста 20 зл.

Ці вытрываюць?

Водгулі падзеяў у Ліскім пав. Для 20 г. м. у Санюку пачаўся наглы (паразны) суд над чатырма сялянамі, якіх абвінавачваюць у віне пры ведамах падзеяў аб „увядзеньні паншчыны“.

На расправу паклікана 35 сьведкаў.

Новы Карны Кодэкса публікаваны прэ-

зідэнскім распараджэньнем у палове гэтага месяца. У сілу ўступіла гэты кодэкс з дня 1 верасня с. г.

Новы кодэкс падводзіць наглым судом ня толькі справы аб рабунковых нападках і забойствах, але і прасупотвы проці вонкавых інтарэсаў дзяржавы, проці прадпісаньняў аб зборшчых, а таксама проці чэсьці і павазе прэзыдэнта рэспублікі.

3 заганіцы.

Лёзанская канфэрэнцыя, якая трывала 23 дні, у палавіне гэтага месяца закончылася рэдасцяй усіх учасьнікаў. Усе дыпламаты пайшлі на ўступкі; раласна закончылі няпрэемную гаварыльную. А канфэрэнцыя гэта, як ведама адбывалася над тым, каб як-небудзь хоць крыху ды сьцягнуць з Нямеччыны контрыбуцыі (ваенных адшкадаваньняў) за „сточаную“ з ёю вайну. Нямеччына на гэтай канфэрэнцыі сьцягнула ўпіралася і не хацела згадзіцца плаціць адшкадаваньняў ані граша, але калі пераможцы пайшлі на „ўступкі“ і скасаваўшы ўсе далейшыя абрахункі ваенных страт, якія мела плаціць Нямеччына, зажадалі каб Нямеччына згадзілася ў працягу 37 гадоў плаціць 3 мільярды марак, — тады нямецкі прадстаўнік згадзіўся — Але Гітлер у Нямеччыне, які цяпер там дабіраецца да ўлады, заявіў, што і гэтыя 3 мільярды Нямеччына не заплаціць, а заплаціць хіба тады, калі 3 мільярды будуць варты 3 маркі.

Хатняя вайна ці прадвыбарная гарачка ў Нямеччыне? Прыбліжаючыся тэрмін выбараў парлямэнту (31 г. м.) напружыў усю Нямеччыну да такой ступені, што ў некаторых правінцыях урад застасаваў вынятковое палажэньне. У Прусіі цэнтральныя ўлады змясьцілі правінцыяльную адміністрацыю, назначыўшы ўрадавым камісарам Прусіі канцлера ўсяе Нямеччыны ф. Папэна.

Ува ўсёй Нямеччыне адбываецца заядлая агітацыйная барацьба між камуністамі і гітлераўцамі (народныя соцыялісты). Змагаюцца заядла з гітлераўцамі і іншыя партыі, але пакульшто гітлераўцы ўсё перамагаюць.

Kooperatywy dla Ukraincy, arhanizujućy svaje spahulnaha zakupu i zbytu. Ukraincy, arhanizujućy svaje spahulnaha zakupu i zbytu. pravilna razvažali, što takaja kooperatyva, kali maje sapraŭdy zdavolvać potreby svaich siabroŭ, musić być inakšaj na vioscy i inakšaj u mieście. Kali chodзіć ab zdavolvańnie potrebaŭ vioski, dyk nielha ūpuskać z vidu, što vioska nia tolki spažyvaе, ale i vyrablaje. Inšymi slovami, vioska nia tolki kuplaje, ale maje sloje toje i pradać. Dziela hetaha i nazyvajucca ŭkrainskija vioskoviya kooperatyvy kooperatyvami nie „spažyvieckimi“, ale „kooperatyvami dla ahulnaha zakupu i zbytu.“

Hety vid kooperatyvaŭ u ŭkraincaŭ najboľš pašyrany i lik ichny ŭ 1930 h. vynosiŭ 2 507. Raspašyranaść hetych kooperatyvaŭ zaleža ad taho, što jany ūsiudy i skroś majuć varunki dla svajho isnavańnia. Usiaki — i najbiadniejšy — čaľaviek musić žyć i musić kuplać hetak zvanyja pradukty pieršaj potreby, jak muku, krupy, sol i da h. p. i ūsiaki haspadar maje čas ad-času pradać jakoje jajko, ci pud bulby, zbožža i ūsio heta moža zrabіć u kooperatyvie dla ahulnaha zakupu i zbytu. I dziela taho imienna hety vid kooperatyvaŭ ūsiudy, dzie tolki jość kooperatyv — naje ūsviedamleńnie, pamysna razvivajucca.

Ale na hetym nie kaniec. Kooperatyva dla ahulnaha zakupu i zbytu na ŭkrainskaj vioscy žyjaľajucca byccam matkaj rešty vidaŭ vioskovaj kooperacyi. Amal nia ūsie vioskoviya malačarni — padstava siańniašniaha „Masłasajuzu“ — paŭstavalі jak malačarskija addziely kooperatyvaŭ dla ahulnaha zakupu i zbytu. U hetych-ža kooperatyvach braťa svoj pačatak nie adna aščadnickaja placouka, tut radzilisia i da siahońnia razvivajucca kooperatyŭnyja cahielni, alejarni, piakarni, tut mieli svoj zarodak pryhožyja ŭkrainskija Narodnyja damy, u katorych siahońnia, pobač z insty-tucyjami haspadarčymi, znachodziać prypynak i instyucyi narodna kulturnyja („Prosvita“, „Ridna Škola“, čytlani, kluby i h. d.).

Usie vioskoviya kooperatyvy dla ahulnaha zakupu i zbytu paviazany z saboj u hetak zvanyja Pavietavija Sajuzu Kooperatyvaŭ (P.S.K.*), jakija dla svajho vokruha žyjaľajucca biespasia-rednymi handlovymi i arhanizacyjnymi Centrami:

u ich vioskoviya kooperatyvy kuplajuć usie potreby dla siabie tavary i im-ža pradajuć tavary svaje (zbožža, jajki i h. d.). Akramia taho hetyja-ž pavietavija Sajuzu kooperatyvaŭ*), na supalku z kooperatyvami nizavymi (vioskovymi), utrymoŭvajuć dla svajho rajonu ahranoma, jakі pamahaje radaŭ i prykladam haspadaryć siabram kooperatyvaŭ. Nia dziva dziela hetaha, što ŭkrainskija haspadarki navat siahońnia davolida-chodnyja, a haspadary, bačućy vidavočnuju karyść z naležańnia da kooperatyvy, hornucca da jaje i ūspamahajuć.

Hetulki — u maľym prybližeńni — matery-jelnaha dabra daje ŭkrainskamu sialanstvu rod-naja vioskovaja kooperatyva. A jak-ža dobra ūzhadoŭvuje jana hetu samuju viosku ū sensie hramadzkim! I za ūsio heta ŭkrainski sialanin raz što nikomu ničoha nie pavinien, a druhoje — i sam niljakich boľš ciažaraŭ nie panosić, jak tolki zabaviazvajucca ūsio potrebnaje sabie kuplać i vyrablaje — zbyvać praz svaju koopera-tyvu dla ahulnaha zakupu i zbytu.

Sapraŭdy tanna i dobra!

Miesta ŭkrainskaje abstuhoŭvujucca inšaj centralaj — „Narodnaj Tarhoŭlaj.“ Pamiž „Nar. Tarhoŭlaj“ i „Centrasajuzam“ isnuje poŭnajesu-pracoŭnictva pry zakupach takich tavaraŭ, jakija adnolkava potreby jak dla miesta, tak i dla vioski, napr. usiakaja galanteryja, cukar, sol i da h. p.

Kredytovaja Usiaki haspadarski pačyn siahońnia kooperacyja. patrabuje hrošaj, sobskich, abo pa-zyčanych. Skul adnak uziać ich? I tut voś jak-raz ukraincy ū paru vykinuli i paśladoŭna vykon-vujuć klič hetak zvanej masavaj aščadnaści, ja-kaja i maje dać potrebyja srodki. Sens hetaha kliču maje svoj pačatak u nastupnym, da ździej-śnieńnia lohkim razvažanńi.

Vioska A maje, dapuścim, 100 chat i choča za-snavać u siabie kooperatyvnuju kasu dziela aščad-naści i nizkavapracentnych pazyčak dla svaich siabraŭ. Usie ludzi ū hetaj vioscy biednyja, ale čužoŭ pa-zyčki, na puščeńnie ū chod kasy, nia to što niel-ha dastać, ale sami sialanie nia chočać jaje

*) Abšar pavietu ū Haliččynie mienšy ad abšaru pavietu na ziemlach biełaruskich i boľš-mienš raŭniajeca abšaru dźviuch-troch našych hmin.

brać, bo... uziataje usioroŭna treba addavać, jaš-če z pracentam dy da taho — bajacca koźna-dziennych kaprysau chciwych zvyčajna pazyčal-nikaŭ...

Jak-ža tady być?

A voś jak. Śviateľšyja ludzi hetaj vioski kažuć, što pierš čym pryvučać svaich budućych siabraŭ brać z kasy pazyčki, treba ich navučyć masavaj, susiom choć by drobnaj, ale paľatoŭ-naj i staľajaaščadnaści; pierš čym uziać, treba paľazyć — Ale, skaža niechta, skul uziać, kab pa-ľazyć? Na heta treba adkazać, što sprava — pry dobraj voli — kudy lahčejšaja, jak na pieršy pa-hlad zdajucca.

Jość dva asnaŭnyja sposaby źbirańnia he-tych masavych aščadnaściu. Kali ū danaj vios-cy A niaama jšče kooperatyvy vytvorčaj, napr. malačarni, dyk źbirańnie adbyvajucca hetak. Nie-kalki, napr. dziesiać ludziej z hetaj vioski, umaŭ-lajucca padzielić miž saboj pracu i za tydzieŭ uznoŭ sabracca. Ivan za hety čas abyjdzie ū vios-cy pieršych dziesiać chat ad kanca, Ściapan — druhich dziesiać, Andrej — trecich i h. d. — abyj-duć ceľuju viosku i rastľumačać svaim ludziam potrebu, karyść i sposab masavaj aščadnaści dy zapytajucca ū hetych ludziej, ci-b jany na heta zhadzilisia.

Ab istocie i sposable źbirańnia masavych aščadnaściu razvažajuć hetak: choć siahońnia i vielmi ciažka žyviecca, to-ž adnak z našych viosk prostav rekami lijucca hrošy na ūsiakija niepatrebyja, a navat škodnyja rečy i ū viosku boľš nikoli nie varočvajucca. Dziela taho ū vios-cy tak trudna na hroš. To-ž kolki naš čaľaviek prakura, kolki prap'je, kolki prapušćić lohkadum-na na roznyja pačastunki, hulni, cacki i h. d. Dosyć ustrymacca ad kureńnia, a kožny kurec za tydzieŭ zaaščadzić lohka dźvie zaľatoŭki; za hod heta dać sto z lišnim zaľatovak, a za dva — dźvieście. A kali-b da hetaha ūmovilisia usie 100 haspadaroŭ danaj vioski, dyk ichnaja aščad-naść za dva hady daľa-b kapitaľ u sto разоŭ boľ-šy, h. zn. 20 000 (dvaccać tysiać) zaľatovak dy da hetaha jšče pracenty. I heta ū tej vioscy, dzie dva hady tamu nazad nielha bylo sabrac i dziesiacioch zaľatovak. Skul heta? — Z masavaj aščadnaści.

*) U 1930 h. hetkich P. S. K. bylo 40.

Д а н а с п і ш у ц ь.

АБ ДЗЕЙНАСЫШ БЕЛАРУСКАГА ІНСТЫТУТУ ГАСПАДАРКІ І КУЛЬТУРЫ ў БАРАНАВІЦКІМ ПАВ.

(Ад нашага карэспандэнта).

Праца Б.І.Г.і.К. ў Баранавіцкім пав. развіваецца даволі добра. Існуючыя гурткі Інстытуту інтэнсіўна працуюць на мясцях: ладзяць прадстаўленьні, распаўсюджваюць друкаванае беларускае слова і гэткім чынам пашыраюць народную сьведомасьць і беларускую культуру сярод мясцовага насельніцтва.

Многа ў гэтай працы мясцовым гуртком памагае Цэнтральны Інстытут. Адвядзіны мясцовых гурткоў кіраўнікамі Цэнтралі мае вялікае дадатнае значэньне ва мясцох. Адвядзіны ў прэшнім годзе мясцовых гурткоў старшынёй Інстытуту Ко. В. Гадлеўскай і віцэ-старшынёй інж. А. Клімовічам, папулярныя іх лекцыі ў гуртках падвялі павягу Інстытуту ў нашым павеце на высокую ступень. Сёлета адвядзіны гурткоў Інстытуту ў нашым павеце стаўшыё Б.І.Г.і.К. ко. В. Гадлеўскай проста ўскалыхнулі, як нежучы, ніз і вялікі.

Сёлета 26.VI. ко. В. Гадлеўскай, будучы ў Ляхавічах, адчытаў дзьве папулярныя лекцыі. Лекцыі адбываліся ў памешчэньні пажарнай сьпіжы. Народу набраўшыся было п'яна. Зышлася ўся мясцовая інтэлігенцыя і мясцовыя сяляне і работнікі. Вялікая зала не магла памясьціць зацікаўленых беларускіх рэфэратам. Многія стаялі пад дэсьярыма (дэсьяры былі адчынены) і калі сьцен будынку, прысохнуўшы да прамовы лектара.

Лекцыя гэта проста ўскалыхнула палгляд на беларускую справу. Нават гэтак зв. касцельныя бабункі і тыя загаварылі аб беларускай справе і пачалі дэманстраваць св'ю беларускасьць.

У Ляхавічах ко. В. Гадлеўскай прабыў 3 дні; злюстравуў дзейнасьць мясцовага гуртка Інстытуту, абдыў коі фэрэнцыю з урадам гуртка і пасля гэтага выехаў у Мядзвядзічы на такую ж люстрацыю тамашняга гуртка Інстытуту.

У Мядзвядзічах ко. В. Гадлеўскай прачытаў два папулярныя рэфэраты, падчас якіх у мясцовай польскай школе безпраўна, як бы наўмысна, "рэзала" аркестра. Але, незважаючы на гэта, на лекцыі ко. В. Гадлеўскага зыходзілася поўна людзей. У Мядзвядзічах так жа адбылася люстрацыя дзейнасьці гуртка Інстытуту, супольная канфэрэнцыя старшын Цэнтралі з урадам мясцовага гуртка. Пасля гэтага ко. Гадлеўскай паехаў далей.

Гэткія адвядзіны—люстрацыі гурткоў на сяле вядомы пажаданьні. Ч а й.

СУМНАЕ ЗЬЯВІШЧА.

Культар. Дэяскага пав. Вялікая наша вёска, бо мае больш ста гаспадароў. Усе жыхары нашай гэскай праваслаўнай і чыотыя беларусы. Моладзі ў нашай вёсцы многа. Але сэрца баліць глядзячы на яе. Зьдэмаралізавана яна дашчэнтку. Давесам і кавца няма. За залатоўку наш "маладзец" не пастандаецца, "састрапаць" які хочаш і каму хочаш данос, хоць на роднага бацьку.

Надзяччы да "звёздуку стшэльцаў" хлапцы ўважаюць сябе за нейкіх начальні-

Перамены ў італьянскім урадзе. Урадавыя перамены закруцілі і Італію. Дагэтуляшні міністр заграначных опраў Гранді выйшаў з складу ўраду і стаўся амбасадарам у Лёндане. Ягонае месца займае Б. Муссоліні. — Алстаўка Гравдія тлумачыцца як skutak прыгрышу Італіі на канфэрэнцыі ў Лёзаны.

Унііны кангрэс на Вэлеградзе у Чэхаславацкім пачаты быў 14 г. м. Дэянае ўчасьце ў ім прымалі і каталікі і праваслаўныя: Чэхаславацкія, Югаславіі, Баўгарыі, Н мечыны, Англіі, Францыі і г. д. На асаблівую ўвагу заслугоўвае асабістае ўчасьце на кангрэсе праф. Карташова, старшыні расейскага нац. камітэту ў Парыжы і іншых выдатных прадстаўнікоў эмігранскага праваслаў'я.

каў у сяле, якіх павінны слухаць і старэйшыя.

Дарагая моладзь, апамятайся. Ня ўзбуджай жалю ў сэрцах сваіх бацькоў. Шануй свае традыцыі і будзь вернай свайму народу. Вазьміся ва працу над палепшаньнем сваёй і свайго народу долі; чытай свае беларускія газеты і кніжкі, пашырай беларускую культуру.

Гіндзін.

АБ УСІМ ПАКРЫСЕ.

(Маладэчаешчына).

У Маладэчне ёсьць "Сындыкат Рольнічы". Апошнімі часамі абвесьціў ён сярод земляробаў, каб ва дзень 23 чэрвеня с. г. прыводзілі ў Маладэчна мясную жывёлу, якую "Сындыкат" купіць па цане ад 11 да 22 зл. за пуд. Сяляне ўсцешыліся, што хоць раз абмінуць гандляра-перакупшчыка, які цяпер збыткуецца на рынку з сялян. Зьвялі кормную скаціну з усёй вакліцы — па 40 50 гёрст кругом. Чакалі ўвесь дзень купцоў з "Сындыкату" і дачакалі ажно ўвечары. Купцы гэтыя выглядалі элегантна, маламоўныя, з сялянамі не гаварылі. Адчынілі закуп і абвесьцілі, што будуць плаціць па 5 зл. за пуд палавіннай вагі вала, і то на квіткі, а калі будуць гршы, нічога не сказалі. Паволле гэтай расцэўкі "Сындыкату" вол, каля 25 пудоў жывой рагі, каштаваў бы ня больш 62 зл., талы, калі гандляр-перакупшчык за такога вала плаціць 250 зл.

Народ абурэўся, а купцы з "Сындыкату" толькі закуралі папаросы на рынку і пашлі — адкуль прышлі.

Перакупшчыкі гандляры тут ня спалі і добра з гэтага скарысталі: куплялі ад сялян выкармленую скаціну за поўданы.

— Летаўныя масавыя арышты "за прыналежнасьць да камуністычнай партыі Зах. Беларусі" пачынаюць выліваць на зьлены стол суду. Першы разгляд гэтых арыштаў судом аказаўся не самавітым для "владз бэспечэньства", бо першы суд з летаўных арыштаў абвінавачанага Паўла Асіповіча (уласнік фаліварку 150 дзесяцін) ў прыналежнасьці да К.П.З.Б. ўзяў і апраўдаў. Толькі тым і скончылася, што Асіповіч бязвінна прасядзеў каля году часу ў вастрозе да суду. Але гэта хіба будзе яму ва гамяцц, што ён сьведомы і дзейны беларус. Другая тура судовога разгляду гэтых арыштаў мае адбыцца гэтымі днямі. Будзь судзіць 15 асоб. Ня буду папярэджаць суду, але здаецца будзе тое самае. А колькі ж сьлёз ва гэты час пралілі маткі, жовкі і сёстры арыштаваных, а за што? Суд сказаў і далей скажа.

— Сёлета ў Маладэчаншчыне град нарабіў шмат шкоды: град быў такі вялікі, якога ня помняць і старыя людзі. Град гэты выпаў двума наваротамі і зьвішчыў пасевы ў гмірах: Лебедзеўскай, Залесянскай, Беніцкай, Палачанскай, Краўскай і другіх.

Летаўны неўраджай прычыніў голад нашаму сялянству сёлета, а сьлетні град мусіць прадоўжыць гэты голад і на другі год, бо запамогі няма адкуль чакаць. Урад гэтай запамогі пэўне-ж ня дасць, бо кажа каб яшчэ плаціць падаткі (так было летась).

— На панскім і паўпанскім балю ў двара Маліноўшчыне, Палачанскай гм., у часе гульні, у ярка асьветленай залі няма ведама хто раськідваў камуністычную літэратуру. Відаватых ня выкрылі. Гэты факт адзіну ўсіх і тых, якіх тут называюць "нюх-нюх". Можна гэта і павы з дуру жартуюць так.

Ціхонь.

БЕЛАРУСКАЕ ПРАДСТАЎЛЕНЬНЕ ПАДГУКІ АРКЕСТРЫ І ПОЛЬСКИХ ПЕСНЯЎ.

Барадзенічы, Браслаўскага пав. Дня 16 траўня с. г. моладзь вёсак: Цяцёркі, нашай і Шаўлянны наладзілі беларускае прад-

стаўленьне, якое адбывалася пад кіраўніцтвам вучыцелькі мяйсцовай беларускай школы М. Булыгавы. Прадстаўленьне само ўдалося добра. Народу было поўна. Усе з прадстаўленьня былі здаволены. Нездаволены ўсе астатнія з сумысна створанай дэфіляды, якая адбылася падчас прадстаўленьня у тым жа месцы. Д.філяда гэта адбывалася з музыкой і сьпевам пэпольску. Падчас гэтай дэфіляды "дэфілядчыкі" ў адзін голас крычалі— "не тшэба бялорускаго пшэдставяг, нех бэндэе польске". Апрача гэтых крыкаў і сьпеваў, білі яны ў барабаны і стукалі палкамі. Словам усё рабілі, каб болей было шуму. У сяле падняўся такі крык, што здавалася быццам тут адбываецца ігрышча дзікароў. Прысутная паліцыя, замест усьпакіць дзікі крык "культурных" амагараў з беларускасьцяй, заадавала спыніць недамончанае прадстаўленьне. Абурэньне ва такіх спосабы змагарьня з беларускасьцяй сярод людзей паўстала вялікае. Усім стала ясным, што гэта была за дэфіляда і ўсе ведаюць, хто гэта ўсё галадаў і дзеля чаго гэта зроблена. Але і гэта не нашкоду беларускай справе, а ва карысьць, бо кожнаму стала зразумелым, як цяжка беларусам у сьвай-жа хаце папаяць нават сваю родную песню, з якой ён ніколі не расставаўся.

III. P.

Piśmo Ź Redakcyju.

Pawężany Hr. Redaktor Paźniaki!

Praszę wietliwa nadrukować u swajej pawężanej hazyecie „Bielaruskaja Krynica" nastupnaje: Wilenskamū Addzielu B. I. H. i K. za achwiaru dla Šaūlanskaj školy 15 zł. hetym wyrażaju padziaku.

M. Bułyhowa.

Kiraūnička Biel. Školy Ź Šaūlanach BraslaŹskaha paw.

Наша пошта.

Гіндзіну. Атрымалі, дзякуем, карыстаем, пішце часцей. Кніжак гэтых у кнігарні "Пагоня" няма. Іх трэба шукаць у бібліятэках навуковых інстытуцыяў.

Ціхонь. Вітаем Вас на волі. Дзякуем, карыстаем, пішце часцей. Другой карэспандэнцыі зьмясьціць ня можам, бо яна надаецца толькі ў канцэлярыю пракурора. Калі Ён аб усім ведае, дык чаму ж Вы не павядоміце аб гэтым пракуратуру. Забойстваў таіх няма.

Саюзу Студэнтаў Беларусі ў Вярліне. Газэту Вам пасылаем, з прысланага карыстаем, пішце больш.

Чаю. Дзякуем, друкуем, пішце часцей. Ю. Сабалеўскаму. Уважам, што пісьма друкаваць ня варта, бо сапраўды ня варта талпаца ўстойлах 25 гадовага пастоя. Чакаем, калі Вы будзеце выдаваць сваю брашуру.

М. Вяршыніну. Вашата пісьма не надрукуем, бо за яго напэўна сканфісуюць газэту. Гэта адна прычына, а другая гэта тая, што З. не беларус (ён сам сябе называе паляком), а Ён ў пісьме называе яго беларусам.

"Беларуская Школа ў Латвіі". Газэту Вам пасылаем.

Дварэцкаму. Атрымалі, газэту высылаем, у рэд. "Шл. М." перадалі.

Малашэвічу. Газэту ад I.VIII пасылаем.

Пашкевічу. Атрымалі, разгледзім, у "Шл. М." перадалі.

Кулаку М. Атрымалі, дзякуем, газэту ад I.VIII пасылаем Вам 4 экз.

Падкрапіўніку. Мы так-жа ахвотна знаёмімся з Вамі. За прысланае дзякуем, надрукуем крыху напавіўшы, каб цэнзарскі элавік не шарэнуў па газэце, пішце аб гэтых справах часцей.

Вайцеховічу. Атрымалі, скарыстаем.

Таней як у сюды

прадае

1. усялякія беларускія кніжкі,
2. беларускія і іншатоўныя школьныя падручнікі,
3. усякія школьныя і канцэлярыскія прылады

Bielaruskaja Kniharnia "PAHONIA" Wilnia, Zawalnaja wul. 6—10.

Віленская 8-мі класовая беларуская гімназія (з правамі дзяржаўных гімназіяў)

прымае вучняў (і вучаніц) на новы 1932—33 школьны год.

Заявы з адпаведнымі дакладамі трэба пераацяць, або асабіста падаваць у канцэлярыю гімназіі: Вільня, Вострабрамская 9.